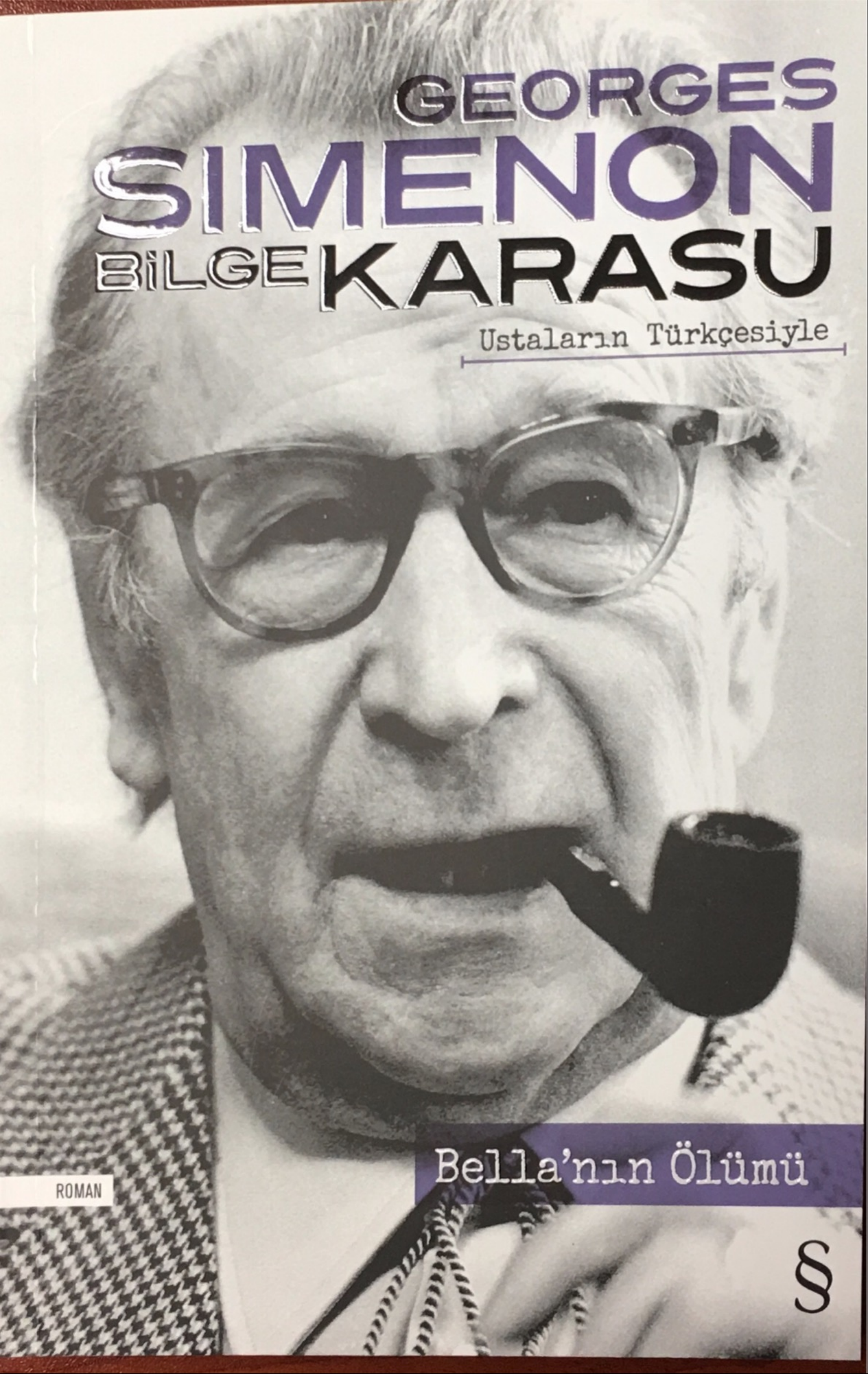

GEORGES SIMENON

BİLGE KARASU

Ustaların Türkçesiyle

Bella'nın Ölümü

ROMAN

§

Yayın No 1603
Çağdaş Dünya Edebiyatı 217

Bella'nın Ölümü
Georges Simenon

Kitabın özgün adı: *La Mort de Belle*

Yayına hazırlayan: Cem İleri
Fransızca aslından çeviren: Bilge Karasu
Redaksiyon: Barış Tut
Kapak tasarımı: Faruk Baydar
Sayfa tasarımı: Zülal Bakacak

© 1952, Georges Simenon Limited, all rights reserved
© 2016, bu kitabın tüm yayın hakları Peters Fraser and
Dunlop Ltd. aracılığıyla Everest Yayınları'na aittir.

1. Basım: Aralık 2016

ISBN: 978 - 605 - 185 - 080 - 1
Sertifika No: 10905

Baskı ve Cilt: Melisa Matbaacılık
Matbaa Sertifika No: 12088
Çiftelhavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8
Bayrampaşa/İstanbul
Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

EVEREST YAYINLARI

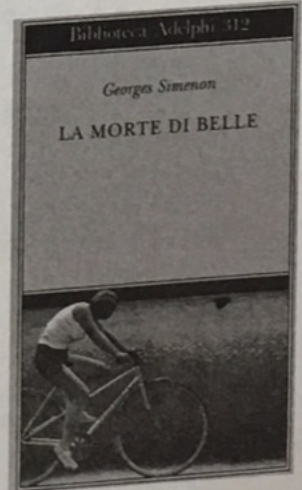
Ticarethane Sokak No: 15 Cağaloğlu/İSTANBUL
Tel: (0212) 513 34 20-21 Faks: (0212) 512 33 76
e-posta: info@everestyayinlari.com
www.everestyayinlari.com
www.twitter.com/everestkitap
www.facebook.com/everestyayinlari
www.instagram.com/everestyayinlari

Everest, Alfa Yayınları'nın tescilli markasıdır.

BELLA'NIN "İMGESEL" ÖLÜMÜ

Özgün adı *La mort de Belle* olan *Bella'nın Ölümü*, George Simenon'un Amerika yıllarına ait bir eser. 1961 yılında Édouard Molinaro tarafından sinemaya da uyarlanan roman, yazarın sürekli olarak işlediği orta sınıf yaşam biçimi izliğini bu kez Belçika, Hollanda, Fransa gibi ülkelerden Amerikan orta sınıfına kaydırarak ele alıyor.

Spencer Ashby'nin yaşamı, birçok Simenon karakterinde olduğu gibi sıradan bir biçimde, çoğu zaman yaptığı işten mutlu olup olmadığını bile düşünmek-sizin sürdürdüğü belirli rutinler içinde akmaktadır. Evliliğinden öğretmenliğine her şey belirli bir sıra ve tekrar izlemektedir. Karısının çok eski bir arkadaşının genç kızı Bella'nın, yanı başlarında öldürülmesi, bu rutin akışı

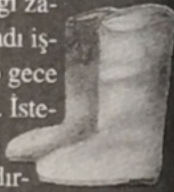

GEORGES SIMENON BELLA'NIN ÖLÜMÜ

KİŞİNİN, evinde gidip geldiği, yalnız kalmanın rahatlığı içinde gevşemiş, alışageldiğince devindiği, her günkü gibi davrandığı, sonra ansızın, başını kaldırınca, perdelerin açık kaldığının, sokaktan gelip

geçenlerin kendisini seyrettiğinin farkına vardığı zamanlar olur. Spencer Ashby de, biraz bunu yaşadı işte. Gerçi, upkî öyle değil; çünkü, doğrusu ya, o gece kimsecikler ona dikkat etmemiş, ilgilenmemişti. İsteddiği gibi bir yalnızlığa kavuşmuştu; yorgan gibi kalın, dışarıdan tek bir gürültüyü olsun içeri sızdırmayan bir yalnızlığa... Üstelik, lapa lapa yağmaya başlayan kar, sessizliğin daha bir gözle görülür, elle tutulur hale gelmesini sağlıyordu. O gecenin, daha sonra, bir büyütec tutularak inceleneceğini, kendisine yeniden yaşatılacağını, büyütecin altında duran kendi değil de bir böcekmiş gibi davranılacağını, Spencer değil, kim olursa olsun, usunun köşesinden geçirebilir miydi? Akşam yemeğinde ne yemişlerdi? Çorba yoktu o akşam, yumurta yenmemişti, hamburger de yoktu; Christine'in, çeşitli yemek artıklarıyla hazırladığı, arkadaşlarının da kendisini se-

Çeviren: Bilge Karasu

metis polisiye

vkesintiye uğratacaktır. Spencer masum olduğunu iddia etmektedir ancak ilk suçlanan da yine kendisidir. Simenon'un Amerika'da yabancı olarak yaşadığı bir dönemin ürünü olan roman, Amerikan orta sınıfına mensup birinin, masumiyetini ispat etmek için ortaya koyduğu performansa odaklanır. Orta sınıfa özgü ahlak yapısının nasıl çürümeye yüz tuttuğu, ilişkilerin nasıl bir yabancılaşmayla, soğuklukla çerçvelendiği, sınıfsal bileşenlerin nasıl da kolayca eriyebileceği, giderek bir simgeye dönüşen Bella'nın ölümüyle daha da belirginleşir.

Bella'nın çok da iyi tanımadığı bir ailenin yanında kalırken nasıl yaşadığı, neden bu çocuksuz, dahası çocuk sahibi olmayı hiç istememiş çiftin yanına geldiği bir muammadır. Kitapta bu konuya ilişkin açıklamalar tatmin edici değildir. Bella, çok fazla tanımadığı bir ailenin evinde öldürülür. Nabokov anlatılarının tekinsizliğini ve kara roman özelliklerini barındıran *Bella'nın Ölümü*,

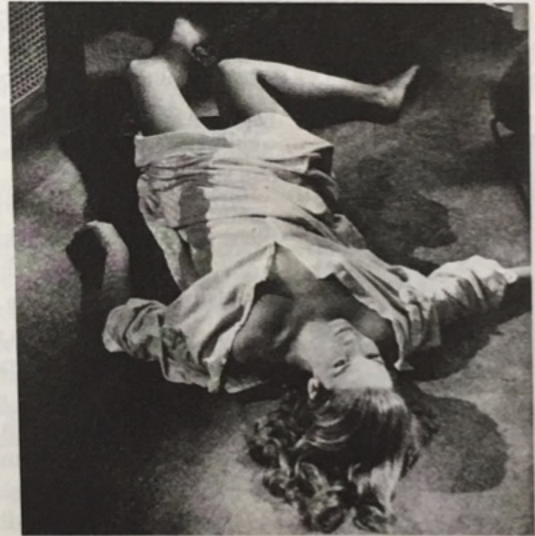

Spencer'in suçsuz olup olmaması meselesine odaklandığındaysa zaman zaman Hitchcock filmlerinin gerilimine yakınlaşır. Tüm bu gerilime rağmen romanda psikolojik boyutun derinliğine verilmemesiyle Bella'nın ölümünün ardındaki gizem arasında bir koşutluk vardır. Ayrıca psikolojik derinliğin olmaması orta sınıf yaşamının görünürdeki pürüzsüz halinin tezatlığına göndermede bulunur. Üstelik bu yaşamın olağanlığını bozan, bu yaşama dışarıdan gelen Bella, hem bir yabancı hem de bir kadındır. Oysa Spencer evinde yaşayan Bella'nın çok genç ve güzel bir kadın olduğu gerçeğini ancak odasında ölü halde bulunduğunda fark eder. O ana kadar cinsiyetsiz gibi görünen Bella, ironik bir şekilde, ölümüyle hem bir kimlik hem de bir cinsiyet kazanmıştır.

Gerilim romanlarında, karakterin zihninin içine girip her şeyi oradan anlatmak yaygın bir anlatım tarzıdır. Simenon da olayları Spencer'in gözünden dile getirir. Karakter sıradan yaşamı ölümle sarsıldığında, zihninin de giderek karmaşıklaştığı, bulanıklaştığı,

ğ, böylece romandaki tekinsiz atmosferin koyulaştığı görülür ve orta sınıf hayatının kâbusu üzerine bir karabasan gibi çökmeye başlar. Spencer'in zihninin bulanıklaştığı anlarda olayları tekrar tekrar gözden geçirmesi, anımsamaya çalışması, herkesin onun suçlu olduğunu düşünmesine engel olamaz. Kendi durumunu başkalarının gözünden görmeye, kendine onların baktığı yerden bakmaya başladığında, işlenen cinayetin gizemi daha da derinleşir. Bu açıdan Spencer'in Joseph K.'ya benzediği bile söylenebilir. Kafka'nın meşhur kahramanının neyle suçlandığını bilmeden düştüğü mahkemede kendini savunmak zorunda kalmasına benzer bir durum, Spencer'in yaşamında da ortaya çıkmıştır.

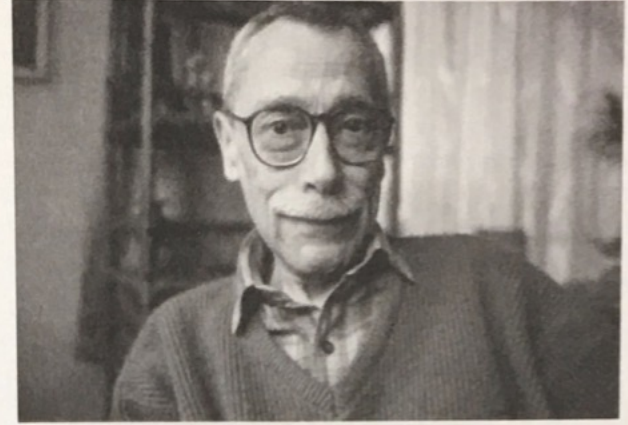
Spencer'in sınıfsal nitelikleridir burada belirleyici olan. Orta sınıf yaşamına karısı aracılığıyla sonradan eklemlenmiş, "yüksel-

miş”v bir yabancıdır aslında Spencer. İçine doğmadığı, sonradan dahil olduğundaysa uyum sağlamaya çalıştığı bir sınıfta, işlenen cinayetle birlikte aslında kim olduğu da tartışma konusu olur. Spencer, ötekilerin bakışı altında kendi imgesinin farklılaşmaya başladığını hissederek, karısının bile bu konuda şüpheye düştüğünü fark eder. Hissettiği yakınlığın bir anda boşa çıkıvermesi, kendisini sorgulamasına yol açar. Joseph K.’da olduğu gibi, masumiyetini kanıtlama çabası, varoluşsal bir sorgulamaya dönüşmektedir yavaş yavaş.

Spencer’in bu dönüşümü, Antik Yunan tragedya kahramanlarını anımsatır. Masumiyetini her şeyden önce kendisine kanıtlamaya çalışan, ölüm, felaket ya da talihsizlik karşısında yavaş yavaş düşüşe, sona doğru ilerleyen modern bir tragedya kahramanı olarak Spencer, suçlunun kim olduğunu yolculuğu sırasında keşfeden Sophokles’in *Oedipus*’u gibi, zihninin derinliklerinde neler olup bittiğini anlamaya, kendi içindeki derinliğe bakmaya başlayacaktır. Çevresini kuşatan ve suçlu olduğunu ilan eden korkunç kalabalık da, Spencer’in zihninde çığlıklara dönüşen Antik koronun sesine benzetilebilir.

Bella’nın Ölümü, Türkçeye Bilge Karasu tarafından kazandırılır. Kendi yapıtında Türkçenin olanaklarını genişleten, yeni sözcükler bulup çıkartmayı seven Karasu, çeviride de bu tavrını sürdürür. Roman boyunca okura hiç de yadırgatıcı gelmeden kullandığı küşüm, utlu davranmak, özdeksel kanıt, yengi gülüşü, gerçeklemek, tanıtlamak, dizem,

utaçıcı, beklenerek, erkinlikçi yasa, alışkı, ırgalamak gibi örneklerin sayısı artırılabilir. Dilsel tercihlerin yanı sıra, Karasu edebiyatının bazı izleklerini de bulmak mümkündür çeviride. İnsanın, kendine göstermek istediği kendi imgesini, başkalarına iletme istediği kendi imgesini, başkaları üzerine kurduğu imgeyi, başkalarının kendi üzerine kurmuş olabileceği imge üzerine kendi kurduğu imgeyi inceden inceye ayırmaya çalışan, bu düşüncelerini bir “imgeler kuramı”na dönüştüren Karasu’nun yapıtında sıkça karşımıza çıkan görme biçimleri ve bunların bireyin iradesiyle olan ilişkisi de romanın belirleyici öğelerindendir.

Bella’nın ölümünün merkezi bir imgeye dönüşmesi, Spencer’in cinayetle sahneye çıkan yaşamı ve neredeyse anlatının sıfır noktası gibi alınabilecek olay sonrasında görme ve görülme, zihnindeki düşünceler aracılığıyla bir çağrışım mekânına dönüştürmesi, Karasu’nun metinlerini, özellikle de *Gece* ve *Kılavuz*’u anımsatır.

Seval Şahin

